

UTÓSZÓ.

Mikor az elmúlt 1896-iki milléniumi év a végéhez közeledett, s hosszú életem hányatott multján végigtekintettem: az is eszembe jutott, hogy a rákövetkező — vagyis e folyó — évben épen félszázados évfordulója lesz annak, hogy az irodalom és művészet terén, a nyilvánossággal szövetséget kötöttem. Azóta megszakítás nélkül hol az egyik, hol a másiknak a mesgyéjén belül, csekély erőm és tehetségem szerint, mint köznap számos én is igyekeztem a hazai közművelődés épületfalaihoz a porszemeket hordani.

E félszázad alatt az egész világon s a mi hazánkban is sok oly nagy történelmi esemény, döntő mozzanat s szellemi és anyagi átalakulás ment véghez, melyek az előző századokéihoz képest talán a legmonumentálisabb kimagasulásokat képezik.

Életviszonyaim úgy hozták magukkal, hogy ez időszak számos nevezetes és döntő mozzanatának a színteréhez közel jussak

s a legbefolyásosabb szereplő egyéniségekkel közvetlenül érintkezzem nemcsak, hanem ide-oda való hányattatásaim közt némi aktív közreműködő szerep is jusson a számomra.

A miket e művemben a t. magyar olvasó közönségnek nyujtok, azok csak egyes emlék- és eszmeszálak félszázados életemnek nagy gombolyagából.

A nagy idők élő tanuinak a sora immár minden évben rohamosan megfogyatkozik, s nagyon kevés már a száma azoknak, a kik 50—60 év eseményei és alakulásaira precize vissza tudnak emlékezni.

A miket mint történelmi eseményeket leírtam, azoknak nemcsak a hitelessége, hanem tárgyilagossága is szorosan szemem előtt lebegett.

Éltem alkonyán tehát több, eléggé még meg nem világított történelmi dologra — mint élő tanu — visszaemlékezni és sok irodalmi és művészeti eszmét, kérdést és ténykedést kellő világításba helyezni: csakis ez a czél vezetett e munka közzétételében.

Budapesten, 1897. márczius hó.

Id. Ábrányi Kornél.